επιδόματος γήρατος που καταβάλλεται στους ηλικιωμένους ανεξάρτητα από οποιοδήποτε συγγενικό δεσμό με κάποιο εργαζόμενο.

3. Η έννοια του κοινωνικού πλεονεκτήματος περιλαμβάνει όλα τα πλεονεκτήματα τα οποία, ανεξαρτήτως του αν συνδέονται ή όχι με σύμβαση εργασίας, αναγνωρίζονται γενικά στους ημεδαπούς εργαζομένους, λόγω κυρίως της αντικειμενικής ιδιότητάς τους ως εργαζομένων ή λόγω του ότι έχουν απλώς την κατοικία τους στο εθνικό έδαφος και που η επέκτασή τους στους εργαζομένους, υπηκόους άλλων κρατών μελών, εμφανίζεται επομένως ικανή να διευκολύνει την κινητικότητά τους στο εσωτερικό της Κοινότητας.

Η χορήγηση ειδικού επιδόματος γήρατος που εξασφαλίζει ελάχιστο εισόδημα στους ηλικιωμένους αποτελεί κοινωνικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του κανονισμού 1612/68. Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού έχει την έννοια ότι η χορήγηση αυτού του κοινωνικού πλεονεκτήματος δεν μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση της πραγματικής διαμονής στο έδαφος κράτους μέλους επί ορισμένο αριθμό ετών, αν η προϋπόθεση αυτή δεν προβλέπεται για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
CARL OTTO LENZ
της 21ης Μαρτίου 1985 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Α — Στην κύρια δίκη ενώπιον του γαλλικού δικαστηρίου, στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκε η υπό κρίση αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως πρόκειται για το δικαίωμα ιταλίδας υπηκόου για « ειδικό επίδομα γήρατος ».

Η αιτούσα, που είναι χήρα, έχει εγκατασταθεί από τον Σεπτέμβριο του 1976 με τον υιό της που εργάζεται στη Γαλλία ως μισθωτός και τη συντηρεί.

Η ίδια ελάμβανε σύνταξη επιζώντος από τον αρμόδιο ιταλικό φορέα. Δεδομένου ότι η εν λόγω σύνταξη ήταν μόνο 1 000 γαλλικών φράγκων μηνιαίως, η αιτούσα ζήτησε το 1981 τη χορήγηση του προαναφερθέντος ειδικού επιδόματος γήρατος. Η αίτησή της απορρίφθηκε στις 21 Απριλίου 1982 με την αιτιολογία ότι η αιτούσα δεν δικαιολόγησε διαμονή 15 ετών στη Γαλλία.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η χορήγηση του ειδικού επιδόματος γήρατος σε άτομα που δεν έχουν τη γαλλική ιθαγένεια εξαρτάται από δύο προϋποθέσεις:

— πρέπει να είναι υπήκοοι χώρας που έχει συνάψει σύμβαση αμοιβαιότητας με τη Γαλλία· ή

— να είναι υπήκοοι ενός των κρατών μελών τα οποία συνήψαν την ευρωπαϊκή προσωρινή συμφωνία της 11ης Δεκεμβρίου 1953 περί των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, επιπλέον δε να διαμένουν στη Γαλλία επί 15 έτη μετά τη συμπλήρωση του 20ού έτους της ηλικίας τους.

* Μετάφραση από τα γερμανικά.

Στις 10 Ιουνίου 1982, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή ενώπιον της Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale του Hauts-de-Seine· με απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1983 που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Ιουνίου 1984, το εν λόγω δικαστήριο υπέβαλε το προδικαστικό ερώτημα αν οι διατάξεις της ευρωπαϊκής προσωρινής συμφωνίας της 11ης Δεκεμβρίου 1953 συμβιβάζονται πλέον με τον κανονισμό 1408/71 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Β — Επί του ερωτήματος αυτού οι παρατηρήσεις μου είναι οι ακόλουθες:

Μπορούμε να απαντήσουμε λακωνικά στο ερώτημα που υπέβαλε ρητά το παραπέμπον δικαστήριο, αναφερόμενοι στην απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαΐου 1974 στην υπόθεση 187/73 [1]. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο έκρινε τα ακόλουθα:

« Οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, β), δεν θίγουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις ευρωπαϊκές προσωρινές συμφωνίες της 11ης Δεκεμβρίου 1953 περί κοινωνικής ασφαλίσεως που συνήφθησαν μεταξύ των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης·

εξάλλου, το άρθρο 5 των ευρωπαϊκών προσωρινών συμφωνιών προβλέπει ότι οι συμφωνίες αυτές δεν αποκλείουν την εφαρμογή των διατάξεων των εθνικών νόμων και κανονισμών, των διεθνών συμβάσεων ή των διμερών ή πολυμερών συμφωνιών που είναι ευνοϊκότερες για το δικαιούχο·

έτσι, η εφαρμογή του κανονισμού 1408/71, σε σχέση με τις ευρωπαϊκές προσωρινές συμφωνίες, εφόσον είναι ευνοϊκότερος από αυτές για το δικαιούχο, δεν θίγει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις συμφωνίες αυτές και επομένως δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, β), του κανονισμού. »

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο έκρινε:

« Στο πλαίσιο του προσωπικού και του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του ο κανονισμός 1408/71 εφαρμόζεται κατά προτίμηση αντί της ευρωπαϊκής προσωρινής συμφωνίας περί συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως όσον αφορά το γήρας, την αναπηρία και τους επιζώντες, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 11 Δεκεμβρίου 1953 και στην οποία αναφέρεται το άρθρο 7, παράγραφος 1, β), του κανονισμού, εφόσον είναι ευνοϊκότερος από αυτή για το δικαιούχο. »

Καίτοι αυτό θα αρκούσε για την απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα όπως *διατυπώνεται*, δεν θα σταματήσω σ' αυτές μόνο τις παρατηρήσεις.

Με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε στο Δικαστήριο, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αναφέρει συγκεκριμένα ότι υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς το αν ο κανονισμός 1408/71 έχει τελικά εφαρμογή εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη του προσωπικού και του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του.

Για να στηρίξει τις αμφιβολίες της, η Επιτροπή παραπέμπει στη νομολογία του Δικαστηρίου τη σχετική με τη διάκριση μεταξύ « παροχών γήρατος » στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ), και « κοινωνικής πρόνοιας » στην οποία αναφέρεται το άρθρο 4, παράγραφος 4, του κανονισμού 1408/71 [2]. Οι πρώτες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού ενώ οι δεύτερες δεν εμπίπτουν. Μια κοινωνική παροχή που έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει συμπλήρωμα εισοδήματος στο δικαιούχο άλλων παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως εμπίπτει στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού. Αντιθέτως, η παροχή που χορηγείται αποκλειστικά σε πρόσωπα τα

1 — Απόφαση της 28ης Μαΐου 1974 στην υπόθεση 187/73, Odette Callemeyn κατά Βελγικού Δημοσίου, Slg. 1974, σ. 553.

2 — Απόφαση της 22ας Ιουνίου 1972 στην υπόθεση 1/72, Rita Frilli κατά Βελγικού Δημοσίου, Slg. 1972, σ. 457· απόφαση της 5ης Μαΐου 1983 στην υπόθεση 139/82, Paola Piscitello κατά Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS), Συλλογή 1983, σ. 1427.

οποία βρίσκονται εξ ολοκλήρου εκτός του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως εμπίπτει στην κοινωνική πρόνοια, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 4, παράγραφος 4. Αυτό ακριβώς ισχύει εν προκειμένω, αφού « το ειδικό επίδομα γήρατος » δεν χορηγείται παρά μόνο στα άτομα που δεν υπάγονται σε κανένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Ο κανονισμός 1408/71 ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, « για τους εργαζομένους... καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους και για τους επιζώντες τους ». Ωστόσο, η Επιτροπή εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η διάταξη αυτή αναφέρεται σε δύο κατηγορίες προσώπων σαφώς διακεκριμένες, επικαλούμενη σχετικώς την απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 40/76 [3] με την οποία το Δικαστήριο έκρινε:

« Ενώ τα πρόσωπα — οι εργαζόμενοι — που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία μπορούν να αξιώσουν τα δικαιώματα προς παροχή που προβλέπει ο κανονισμός ως ίδια δικαιώματα, τα πρόσωπα που ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία μπορούν να αξιώσουν μόνο τα παράγωγα δικαιώματα που απέκτησαν υπό την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας ή του επιζώντος εργαζομένου, δηλαδή προσώπου που ανήκει στην πρώτη κατηγορία. »

Η Επιτροπή συνάγει από τα ανωτέρω το συμπέρασμα ότι το δικαίωμα της προσφεύγουσας, ακόμα κι αν εμπίπτει στο καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, δεν απορρέει από τον κανονισμό αυτό αφού, στην περίπτωση του « ειδικού επιδόματος γήρατος » πρόκειται για ίδιο δικαίωμα και όχι για δικαίωμα παράγωγο της έννομης κατάστασης διακινούμενου εργαζομένου, δηλαδή του υιού της.

Συμμερίζομαι τις αμφιβολίες αυτές αλλά προτείνω στο Δικαστήριο να μην τις εξετάσει περαιτέρω, δεδομένου ότι το παραπέμπον δικαστήριο δεν έθεσε σχετικό ζήτημα. Το Δικαστήριο θα πρέπει όμως να δώσει στοιχεία στο παραπέμπον δικαστήριο ως προς τις άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην περίπτωση που το τελευταίο κρίνει ότι δεν έχει εφαρμογή ο κανονισμός 1408/71.

Παραπέμπω σχετικώς στην απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση 261/83 [4] που αφορούσε επίσης τη σχέση μεταξύ του (βελγικού) εισοδήματος που εξασφαλίζεται στους ηλικιωμένους και του κανονισμού 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος καθώς και του κανονισμού 1612/68 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητος.

Στην υπόθεση εκείνη, παρόμοια ως προς τα πραγματικά περιστατικά με την υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο άφησε ανοικτό το ερώτημα της εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 κρίνοντας ότι το εισόδημα που εξασφαλίζεται στους ηλικιωμένους, για το οποίο πρόκειται, εμπίπτει στην έννοια « του κοινωνικού πλεονεκτήματος » του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68.

Το Δικαστήριο θα πρέπει και εν προκειμένω να προχωρήσει κατά τον ίδιο τρόπο.

Γ — Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στο ερώτημα που του υπέβαλε η Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale του Hauts-de-Seine:

3 — Απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 40/76, Slavica Kermaschek κατά Bundesanstalt für Arbeit, Slg. 1976, σ. 1669.

4 — Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση 261/83, Carmela Castelli κατά Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS), Συλλογή 1984, σ. 3199.

1) Στο πλαίσιο του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του, ο κανονισμός 1408/71 εφαρμόζεται κατά προτίμηση αντί της ευρωπαϊκής προσωρινής συμφωνίας περί συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως όσον αφορά το γήρας, την αναπηρία και τους επιζώντες, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 11 Δεκεμβρίου 1953 και στην οποία αναφέρεται το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β), του κανονισμού, εφόσον είναι ευνοϊκότερος από τη συμφωνία για το δικαιούχο.

2) Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 έχει την έννοια ότι χορήγηση κοινωνικού πλεονεκτήματος όπως το ειδικό επίδομα γήρατος που εξασφαλίζεται από τη νομοθεσία κράτους μέλους στους ανιόντες του εργαζομένου τους οποίους συντηρεί ο τελευταίος, διέπεται από τους ίδιους όρους με εκείνους που εφαρμόζονται στα μέλη της οικογένειας των ημεδαπών εργαζομένων και δεν μπορεί να εξαρτηθεί ιδίως από την ύπαρξη συμβάσεως αμοιβαιότητας μεταξύ του εν λόγω κράτους μέλους και του κράτους της ιθαγένειας του μέλους της οικογενείας.